ΠΟΛΕΜΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ HENRY BARBUSSE

ΤΟ ΚΑΚΟ ΦΕΓΓΑΡΙ

ΓΗΚΑΝ μέσ' ἀπ' τὴ γῆ — ἕξη ἤτανε ὅλοι τους — μέσ' στὸν κατακλυσμὸ τῆς βροχῆς καὶ μέσ' στὴ νύχτα. Θάλεγε κανεὶς πὼς ἔβγαιναν μέσ' ἀπ' τὸ νερό, τόσο ἡ ραγδαῖες ἐκεῖνες βροχές, ποὺ πέφτανε ἀδιάκοπα ἕνα μῆνα τώρα, εἶχαν κατακλύσει ὅλη τὴν περιφέρεια, τὴ σκεπασμένη ἀπὸ χαμόκλαδα, κ' εἶχαν δώσει τὴν ὄψι θάλασσας σ' ὅλη τὴν πεδιάδα, ποὺ εἶνε γύρω ἀπ' τὸ Ντεβάντζερο καὶ τὴν Ἀδριανούπολι.

Μέσ' στὴν κίτρινη ἐκείνη ὁμίχλη τοῦ λυκόφωτος καθένας ἀπ' αὐτοὺς φαινόταν σὰν ἕνα μεγάλο πακέτο ἀπὸ δέρμα ἀρνίσιο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο ξεχώριζες τὴν κάννη ἑνὸς ὅπλου.

Καὶ οἱ ἕξη φοροῦσαν καλπάκια ἀπὸ ἀστρακά, μὲ τεπὲ πράσινο. Ἦταν ἕνα ἀπόσπασμα Μακεδόνων, ποὺ εἶχαν καταταχθῆ στὸν Βουλγαρικὸ στρατὸ καὶ ποὺ διασχίζανε τὶς προφυλακές.

Διστακτικοὶ καὶ σπρωγμένοι ἀπ' τοὺς μαύρους στροβίλους τῆς ὁμίχλης, ἐκίνησαν τὰ μακρυνὰ χέρια τους, ἔκαναν τὸ σημεῖο τοῦ Σταυροῦ, γύρισαν δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὰ μαῦρα τους πρόσωπα, γουρλώνοντας τὰ μάτια τους, θαμπά, σὰν μάτια τρωκτικῶν.

Ἄξαφνα, πενῆντα βήματα μακρυά τους, ἕνα κλαρί, καρφωμένο στὸ στάλπνὸ ἔδαφος, ἄρχισε νὰ κουνιέται. Οἱ Μακεδόνες προχώρησαν πρὸς τὴν τρύπα, ἀπὸ τὴν ὁποία φαινόταν αὐτὸ τὸ σινάλο. Ἦταν ἕνα παλὴ ἔρημο χαράκωμα. Ὁ Βούλγαρος λοχίας Νάριτς καὶ οἱ πέντε ἄνδρες του ἦσαν κρυμμένοι ἐκεῖ καὶ τοὺς περμέναν.

Οἱ ἕξη αὐτοὶ Βούλγαροι ἀγατοῦσαν τοὺς ἄλλους ἕξη Μακεδόνες. Ὁ Δίτλοβιτς καὶ ὁ Καλοΰμπ ἤτανε φίλοι χρόνια τώρα. Ὁ γέρο-ληστὴς Ἀλέξης ἦταν κάτοτε καθηγητὴς τῆς Νομικῆς τοῦ Νάριτς. Ὁ Πετρῶν καὶ ὁ Ρὲφ εἶχαν βρεθῆ ξαδέλφια σὲ βαθμὸ τόσο κοντινό, ποὺ εἶχαν σκάσει στὰ γέλια, ἐξακριβώνοντας τὴ συγγένεια αὐτὴ στὴν πρώτη τους συνάντησι. Ὅσο γιὰ τὸν Σουλεϊμὰν καὶ τὸν Ναζίφ, ἔπρεπε νὰ ἐκδικηθοῦν γιὰ τὴ σφαγὴ ἐκείνης ποὺ ἀγατοῦσαν κ' οἱ δυό τους, καὶ γι' αὐτὸ ἦσαν περισσότερο ἀπὸ ἀδέλφια.

Ἀπ' τὴν ἀρχὴ τῆς πολιορκίας τῆς Ἀδριανουπόλεως οἱ δώδεκα αὐτοὶ ἄνδρες βλεπόντουσαν, ὅταν δὲν ἔπεφτε τουφεκίδι. Μαζενόντουσαν στὸ παλὴ ἐκεῖνο χαράκωμα, ποὺ δὲν χρησίμευε πειὰ γιὰ τίποτε. Ἐκεῖ ἀκουμποῦσε ὁ ἕνας στὴν πλάτη τοῦ ἄλλου, μὲ τὰ πόδια στὴ λάσπη. Ἀνταλλάζανε μερικὰ λόγια ἀδελφικά, μὲ βφος στυγνὸ καὶ ἤρεμο.

—Ὁ πόλεμος θὰ βαστάξη πολύ..., λέγανε. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ συντριψη τὸν Τοῦρκο !...

Ἔπειτα, δίχως νὰ προσθέσουν λέξι, οἱ δώδεκα ἄνδρες ἀρχίζανε νὰ σκέπτωνται, καὶ ἡ ψυχές τους γέμιζαν ἀπὸ συγκίνησι. Στὸ τέλος χωρίζανε καὶ γύριζαν στὸ στρατόπεδο, ὁ καθένας ἀπ' τὸ δρόμο του.

Τὸ βράδυ ἐκεῖνο, οἱ σύντροφοι αὐτοὶ τῶν ὅπλων, ὅταν ξαναντιμωθῆκανε, ἦσαν πολὺ λυπημένοι. Ἡ ἀκατάπαυστη βροχή, τὸ ἀδιάκοπο κρύο καὶ κάποια καινούρια στενοχώρια, τοὺς εἶχε καταβάλει μ' ἕναν τρόπο παράξενο.

—Ὁ πόλεμος δὲν θὰ τελειώση ποτέ !... εἶπε ὁ Καλοΰμπ, μ' ἕνα μορφασμό, καὶ σούφρωσε τὰ μαῦρα, σὰν τὴ μπαρούτη, μάγουλά του.

—Ποτέ ! ἀπάντησε ὁ Ναζίφ.

Καὶ χασμουρήθηκε, σὰν ἕνας πεινασμένος λύκος.

Χαμήλωσαν τὰ κεφάλια τους κι' ἔφτυσαν χάμω.

—Τὸ φεγγάρι ἔχει ἀπόψε τὸ σχῆμα τοῦ μισοφέγγαρου τῶν Τούρκων ! εἶπε ὁ Καλοΰμπ, μὲ φωνὴ ἀλλοιωμένη.

—Κακὸ σημάδι αὐτό ! ἐπιβεβαίωσε ὁ Ἀλέξης, ὁ σεβαστὸς ληστής, ποὺ εἶχε πεῖρα τῶν πραγμάτων τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου. Εἶνε τὸ κακὸ μικρὸ φεγγάρι...

Διηγήθηκε τὸ μῦθο τοῦ φεγγαριοῦ, ποὺ σκοτώνει μὲ πλάγια μέσα ὅλους ἐκείνους ποὺ τοὺς βλέπει ἀπὸ κεῖ ψηλά. Σηκώσανε ὅλοι τὰ κεφάλια καὶ κύτταξαν λοξὰ τὸ σκεπασμένο μὲ πένθος μισοφέγγαρο.

—Δὲν πρέπει νὰ προκαλῆ κανεὶς τὸ φεγγάρι ! ψιθύρισε ὁ Πετρῶφ, ποὺ ἂν καὶ μὲ γκρίζα μαλλιά, ἦταν νειόπαντρος. Δυστυχία μας !...

—Νυστάζω ! εἶπε ὁ Ρὲφ παραπονετικά, σὰν παιδί.

—Ἂς γυρίσουμε πίσω ! μουρμούρισε ὁ Ἀλέξης.

Οἱ Μακεδόνες ἐφευγαν ἕνας-ἕνας. Οἱ Βούλγαροι τοὺς ἔβλεπαν καὶ λυπόντουσαν γιὰ τὴν ἀναχώρησί τους. Ἔπειτα, ἀντὶ νὰ φύγουν καὶ αὐτοὶ μὲ τὴ σειρά τους, παραμείναν μέσα στὸ λάκκο, θύματα μιᾶς μεγάλης, ἀόριστης ἀπειλῆς, στενοχωρεμένοι γιατὶ τοὺς ἔβλεπε ἐχθρικὰ τὸ φεγγάρι, μεθυσμένοι ἀπὸ τὴν κόπωσι καὶ τὴ δεισιδαιμονία.

—Ἐμπρός, δρόμο ! φώναξε ἄξαφνα ὁ λοχίας.

Τινάχτηκαν ὅλοι μὲ πρόσωπα δακρυσμένα καὶ μὲ ὄψη περίλυπη. Πήδησαν ἔξω ἀπὸ τὸν μακρυὸ λάκκο. Περπατοῦσαν, περπατοῦσαν, τεντώνοντας τὰ μάτια τους, καὶ ἔνοιωθαν νὰ τοὺς σκεπάζη κάτι τὰ μάτια τους, κάθε φορὰ ποὺ ἐπιχειροῦσαν νὰ κυττάξοιν τὸ φεγγάρι. Τί συνέβαινε λοιπόν ; Οὔτε ἕνα μονοπάτι δὲν εὕρισκαν. Σταμάτησαν κάπου. Εἶχαν ἀπομακρυνθῆ. Εἶχαν βγῆ ἀπὸ τὸν ἴσιο δρόμο. Ἔφταιγε γι' αὐτὸ τὸ φεγγάρι, μὲ τὸ μισόφωτό του, μὲ τὸ φῶς του τὸ ψεύτικο, ποὺ τοὺς ἀπατοῦσε. Ἀνατρίχιασαν ἀπὸ φόβο. Ἔπειτα ἄρχισαν νὰ προχωροῦν πάλι. Σύρωναν τὰ πόδια τους πολὺ ψηλά, ἔξω ἀπ' τὴ λάσπη. Τὄκαναν γιὰ ν' ἀποφεύγοιν τὶς τρύπες τῶν ὀβίδων, τὶς μακρὲς λίμνες καὶ τὰ αὐλάκια, ποὺ μαύριζαν γύρω τους.

Προσπάθησαν νὰ προσανατολισθοῦν στὴ λασπώδη πεδιάδα, μὰ καὶ πάλι χαμήλωσαν τὰ κεφάλια τους κι' ἔκαναν πίσω. Ξαφνικὰ ἀκούστηκε ἕνας πυροβολισμός. Ὁ λοχίας βλαστήμησε. Γυρισε σὰν ἀνεμοδοῦρι ἀπὸ τὴ μιὰ μεριά, κ' ἔπειτα ἀπὸ τὴν ἄλλη.

—Πέσαμε ἀπάνω στὶς Τουρκικὲς γραμμές ! φώναξε.

Τὰ λόγια αὐτὰ θὰ τοὺς φαινόνταν παράλογα, ἂν κι' εἶχαν ὑπ' ὄψιν τους ὅτι δὲν εἶχε περάσει ἀκόμη πολλὴ ὥρα, ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὺ ἄφησαν τὸ παλὴ ἐκεῖνο χαράκωμα κ' ὅτι γιὰ νὰ φτάσουν στὶς Τουρκικὲς γραμμὲς χρειαζόντουσαν πολλὴ ὥρα. Ἀλλὰ ὑπῆρχε στὴ μέση τὸ μίσος τοῦ φεγγαριοῦ. Ἐκούνησαν μοιραῖα τὸ κεφάλι. Ὁ Καλοΰμπ φώναξε :

—Ἔπρεπε νἄμαστε τώρα στὸ στρατόπεδο, μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους, τοὺς Μακεδόνες. Οἱ Μακεδόνες καταλαβαίνοιν τὸν καλὸ δρόμο μὲ τὴ μύτη τους.

Σταμάτησαν καὶ τέντωσαν μπροστὰ μὲ λύσσα τὸ πρόσωπό τους.

—Ἔ, φώναξε λαχανιασμένος ὁ Δίτλοβιτς. Οἱ ἐχθροί μᾶς παραμονεύουν !...

Μιὰ μικρὴ μπόρα καθάρισε τὸ ἀόριστο θαμπόφωτο τοῦ φεγγαριοῦ, καὶ τότε φάνηκαν μαζεμένες κοντὰ σ' ἕνα χαμόκλαδο — σὲ μικρὴ ἀπόστασι — σιλουέττες στρατιωτῶν.

—Ἀνάθεμα ! γρύλλισε ἕνας ἄλλος Βούλγαρος.

Ἦσαν τόσο βέβαιοι γιὰ τὴν παγίδα ποὺ τοὺς ἔστηνε τὸ φεγγάρι, ποὺ μόλις κρατήθηκαν ἀπ' τὸ νὰ σύρλιάζουν μὲ τὴν τρομερὴ ἰκανοποίησι, ποὺ αἰσθάνθηκαν, γιατὶ εἶχαν βρῆ ἐπιτέλους τὸν κίνδυνο.

Πολὺ σιγὰ τότε ὁ Νάριτς διέταξε νὰ πυροβολήσουν. Μὰ ἡ ἐχθρικὴ ἁμάδα πυροβόλησε πρώτη, σὰν νἄχε ἀκούσει τὰ λόγια τοῦ λοχία.

—Ὤχ ! ἔκανε ὁ Πετρῶφ, ὁ στρατιώτης ποὺ ἦταν νειόπαντρος.

Ἔτρεμε, κρατώντας μὲ τὸ χέρι του τὴν κοιλιά του. Προσπάθησε νὰ ἐμποδίση τοὺς ἄλλους νὰ πυροβολήσοιν, κουνώντας τὸ κεφάλι του, μὰ κυλίστηκε χάμω νεκρός.

Ἡ τουφεκιὲς σφίριζαν ἀπ' τὶς δυὸ μεριὲς καὶ πλήθαιναν ὁλοένα. Σὲ λίγο πέσανε ὅλοι οἱ ἄνδρες νεκροί. Ὁ τελευταῖος ποὺ εἶχε μείνει ὄρθιος, ἀγωνίστηκε, ἔσκυψε κι' ἔπειτα κυλίστηκε κι' αὐτὸς κάτω. Τοῦ φάνηκε, μέσα στὴν ἀγωνία του, πὼς ἐκεῖ κοντά, μέσ' στοὺς ἄλλους ποὺ τὸν εἶχαν σκοτώσει, κάποιος ἐπρόφερε τ' ὄνομά του στενάζοντας.

Στεναγμοὶ κι' ἀγκομαχητὰ ἀκούστηκαν ἀπ' τὶς δυὸ μεριές, ὕστερα χαμήλωσαν σιγὰ-σιγά, κ' ἔπειτα ἐνώθηκαν, σὰν μιὰ μουσική.

Ὅλα ἦσαν ἤρεμα κ' ἀκίνητα, ὅταν ἔφτασε στὸν τόπο ἐκεῖνο ἕνα ἀπόσπασμα μὲ φανούς : Δώδεκα πτώματα !...

Δώδεκα πτώματα... Ἐδῶ οἱ ἕξη Μακεδόνες, ἐκεῖ οἱ ἕξη Βούλγαροι. Θύματα καὶ τὰ δυὸ ἀποσπάσματα ἑνὸς ὑπερφυσικοῦ, ἀόριστου τρόμου, θαμπωμένοι ἀπ' τὸν φανταστικὸ θρύλο, δὲν εἶχαν κατορθώσει καὶ τὰ δυὸ νὰ γυρίσοιν πίσω στὸ στρατόπεδο. Οἱ ἄνδρες τῶν δυὸ αὐτῶν ἀποσπασμάτων, μόλις εἶχαν ἰδωθῆ μεταξύ τους σὰν σκιὲς καὶ εἶχαν σκοτωθῆ ἔτσι τυχαῖα, τυφλά, χωρὶς νὰ ξέροιν πὼς ἦσαν ἀγαπημένοι, χωρὶς νὰ καταλάβουν πὼς ἦσαν ἀδελφοί !...

Ἔτσι, ὅπως συμβαίνει πάντα στὸν πόλεμο !...

HENRI BARBUSSE